

Propozycja wspierania kontynuacji edukacji w krajach afrykańskich

Warszawa, 2020

Caroline Fried
Julia Chudyńska

1. Opis wyzwania projektowego¹

Afryka stoi przed wieloma wyzwaniami, których UE jest zainteresowana rozwiązaniem. Oprócz motywacji humanitarnej i zobowiązania do osiągnięcia celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju, UE ma szczególny interes w poprawie warunków życia w Afryce, aby zniechęcić do masowej migracji do Europy. Te liczne wyzwania można podzielić na ogólne tematy, w tym zrównoważony rozwój środowiska, prawa człowieka i praworządność oraz możliwości zatrudnienia.

Zwiększanie szans na zatrudnienie jest zagadnieniem wieloaspektowym. Wymaga to poprawy otoczenia biznesowego, pobudzenia handlu i inwestycji, rozwoju integracji gospodarczej oraz zwiększenia dostępu do wysokiej jakości edukacji, badań i umiejętności zawodowych. W naszym projekcie chcielibyśmy rozwiązać ten problem, koncentrując się na perspektywie osoby. Jaką pomoc można udostępnić młodym osobom poszukującym pracy? Historycznie pierwszym krokiem było zwiększenie wskaźnika alfabetyzacji wśród afrykańskiej młodzieży i dokonano w tym kierunku wielkich ulepszeń. Ale według komunikatu Komisji Europejskiej mniej niż 10% afrykańskiej młodzieży w wieku 18–24 lat uczęszcza na jakąś formę kształcenia lub szkolenia policealnego, a aż 60% bezrobotnych w Afryce to ludzie młodzi². Kształcenie zawodowe mogłoby lepiej przygotować młodzież do wejścia na rynek pracy.

Afryka nie zмага się z brakiem siły roboczej – jest mnóstwo osób niepracujących gotowych do podjęcia w każdej chwili jakiegokolwiek pracy nawet za bardzo niską płacę (tak jak tata Emmanuelle – osoby opisanej w drugim rozdziale). Afryka zмага się natomiast z brakiem wykwalifikowanych pracowników, mających wystarczającą wiedzę i umiejętności do podjęcia prac, które ich wymagają. To również jeden z najczęstszych problemów, z jakimi spotykają się zagraniczni inwestorzy – spośród lokalnego społeczeństwa nie mają komu zaufać i powierzyć pracy na określonych stanowiskach. Z drugiej strony wykształceni afrykańscy młodzi dorośli nie zawsze są w stanie znaleźć pracę w swoim zawodzie – na skutek tego ich kompetencje przewyższają wymagania miejsca pracy, czują się za nisko opłacani i frustrowani brakiem możliwości dalszego rozwoju. Warto mieć również na uwadze gwałtowny przyrost ludności w krajach afrykańskich - będzie miało to znaczący wpływ na rynek pracy – szacuje się, że do 2100 roku udział Afrykańczyków w globalnej sile roboczej wzrośnie z 15% (obecnie) do ponad 30%. To przyrost o około 2 miliardów młodych i gotowych do pracy osób². Czy będą posiadali kompetencje? Czy znajdą pracę? To problem naprawdę wieloaspektowy.

Unia Europejska i Unia Afrykańska (zrzeszająca wszystkie 55 państw afrykańskich) mają świadomość ciężącego problemu niewykształcenia i braku zatrudnienia młodych osób. Temat ten poruszany jest na większości spotkań międzynarodowych, w tym jego szczególne znaczenie zostało podkreślone na piątym szczycie UE-UA, który odbył się w Abidżanie w 2017 roku. W ramach partnerstwa między dwiema uniami powstał projekt AU-EU Skills for Youth Employability Programme, którego budżet wynosi 91 milionów euro, z czego wkład UE wynosi 27 mln euro³.

¹https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/communication-eu-africa-strategy-join-2020-4-final_en.pdf, <http://www.adeanet.org/en/blogs/skilling-africa-the-paradigm-shift-to-technical-and-vocational-skills-development> [dostęp 13.06.2020]

²<https://africa-eu-partnership.org/en/projects/au-eu-skills-youth-employability-programme> [dostęp 13.06.2020]

2. Empatyzacja

Kraje wysoko rozwinięte zmagają się aktualnie z problemem starzejącego się społeczeństwa. Brakuje młodych ludzi do pracy, przyrasta liczba niepracujących seniorów, a stabilność systemu repartycyjnego coraz bardziej poddawana jest w wątpliwość. Tymczasem w krajach Afrykańskich panuje odwrotny trend – 60% społeczeństwa Afrykańczyków to młodzi ludzie poniżej 25 roku życia³, którzy chcą się rozwijać, założyć swoje rodziny i stawać się coraz bardziej częścią globalnej społeczności. To właśnie młode, niepracujące osoby są docelowymi adresatami tej karty projektowej. Pochodzą przeważnie z małych miejscowości, przeważnie ukończyli szkołę podstawową, ale nie są pewni swojej przyszłości. Mogą podobnie jak ich rodzice, zająć się uprawą ziemi, przydrożnym handlem, prostą działalnością usługową lub kontynuować naukę. Ostatnie rozwiązanie jest jednak znacznie trudniejsze – edukacja w Afryce słono kosztuje i oznacza przeprowadzkę do dużego miasta.

Działania w kierunku zwiększenia wykształcenia i zatrudnienia przez młode osoby z pewnością będą wiązały się z poprawą jakości życia znacznie większej grupy ludzi. Pracujący Afrykańczycy, podobnie jak dzieje się to od pokoleń, wesprą finansowo pozostałych członków rodziny, dzięki czemu poziom życia stopniowo będzie się poprawiał. Dodatkowo, młoda osoba o uwierzytelnionych kompetencjach będzie pożądanym pracownikiem na rynku afrykańskim, a rosnąca grupa kompetentnych pracowników może wzmocnić zainteresowanie zagranicznych inwestorów.

 4	<p>Imię:EmmanuelleTraore</p> <p>Wiek:19 lat</p> <p>Cytat: Z pewnością powiedziałaaby, że marzy o stałym i bezpiecznym zatrudnieniu, który pozwoliłby jej na usamodzielnienie się i spełnianie małych planów i marzeń.</p>
<p>Kto to?</p>	<p>Emmanuelle jest Iworyjką, mieszka w małej miejscowości Anyama, około 40 km od tętniącego życiem Abidżanu, byłej stolicy Wybrzeża Kości Słoniowej. Mieszka razem ze swoją rodziną w murowanym, jednopiętrowym szeregowcu, który z grupą innych, takich samych małych, murowanych domków biegnie wzdłuż ulicy, tworząc z drugiej strony mały, wewnętrzny dziedziniec, po którym zawsze biega wiele dzieci z okolicznych domostw. Jej mama jest fryzjerką - przy domu, w zacienionym miejscu, czesze warkoczyki swoim klientkom. Jej tata nie ma stałej pracy i wykonuje takie prace jakie akurat znajdzie – raz pomaga przy wypalaniu cegieł, innym razem przyhodowli kurczaków u sąsiada, przez co wysokość miesięcznego dochodu to nic pewnego. Oboje</p>

³<https://holistic.news/jak-przezwydzic-problemy-afryki-kluczowa-role-odegra-mlodziez/> [dostęp 13.06.2020]

⁴ Zdjęcie pochodzi ze strony: <https://www.womensfund.org/> [dostęp 16.06.2020]

	<p>rodzice skończyli tylko podstawówkę. Emmanuelle jest najstarsza z całego rodzeństwa i chciałaby pomóc rodzicom posłać piątkę młodszego rodzeństwa do szkoły. Sama skończyła szkołę podstawową w okolicy oraz liceum, podczas którego zainteresowała się chemią. Oprócz domowego języka nżema biegle włada jeszcze francuskim i trochę rozumie po angielsku, ale niezbyt lubi mówić w tym języku, w szkole nie miała zbyt wiele możliwości jego ćwiczenia. Jej przyjaciółka, która jest muzulmanką i mieszka niedaleko, po skończeniu podstawówki od razu wyszła za mąż, ma już dwójkę dzieci i zajmuje się domem. Emmanuelle czasami jej pomaga i myśli o założeniu swojej rodziny.</p>
Jaki ma cel?	<p>Emmanuelle chciałaby ukończyć studiachemiczne i zamieszkać w Abidżanie. Wie, że prawdopodobnie uda jej się tam znaleźć pracę w jakiejś aptece lub w laboratorium przyszpitalnym. Mogłaby wówczas dokładać się do czesnego młodszego rodzeństwa i utrzymać się w mieście. Docelowo, chciałaby tam zamieszkać i założyć małą rodzinę. Dzięki wykształceniu powinno jej się udać znaleźć stałą pracę i pewny byt, czyli to, czego zawsze brakowało w domu - pewności, że w następnym miesiącu też będzie mogła pójść do szkoły. Na razie jednak skończyła liceum i ciągle jest w Anyamie - chciałaby zacząć studia, ale potrzebuje jeszcze sama na nie zarobić. A kiedy już skończy naukę i zacznie pracować utrzyma się w mieście i odłoży coś dla rodziny.</p>
Jakie ma nastawienie?	<p>Emmanuelle wie, że dużo dziewczyn nie chodzi na studia – w końcu większość koleżanek w jej wieku już prowadzi dom. Wie też, że ze swoją wiedzą, którą zdobędzie będzie mogła pracować tylko w dużych miastach, bo przecież w takich małych miejscowościach, z której pochodzi nie będzie dla niej pracy. Naprawdę chciałaby skończyć ten kierunek – w końcu z dyplomem będzie miała specjalizację i być może będzie łatwiej o pracę - w końcu inne proste prace takie jak przydrożna sprzedaż może wykonywać każdy, a chętnych do pracy nie brakuje. Pewnie da sobie radę i zarobi na studia, ale byłoby łatwiej, gdyby miała wsparcie.</p>

Inne grupy interesariuszy:

- a. Zagraniczni inwestorzy bezpośredni poszukujący wykwalifikowanych potencjalnych pracowników z lokalnego rynku
- b. Ministerstwa edukacji, handlu, finansów i inne zainteresowane wspieraniem rozwoju gospodarczego i społecznego

- c. Rodziny młodzieży, szukające sposobów na zabezpieczenie przyszłości swojego dziecka

3. Definiowanie wyzwania

Jak pomóc **Emmanuelle**(komu? – persona)
rozwiązać problem **kontynuacji nauki i podjęcia studiów** (z czym? – nazwa problemu)
tak, aby **była w stanie utrzymać się na studiach, ukończyć je i znaleźć pracę w zawodzie.**
(efekt jaki chcesz osiągnąć).

Młodzi ludzie w krajach afrykańskich potrzebują walczyć o swój byt. W wielu przypadkach edukacja może być kluczem do dobrobytu - ukończona szkoła wyższa, zawodowa, studia lub kursy doszkalające zapewniające umiejętności pozwolą na znalezienie pracy wymagającej konkretnych kompetencji na lokalnym rynku, w przedsiębiorstwach państwowych lub w przedsiębiorstwach z zagranicznym kapitałem. Problemy, które się rodzą w tym zakresie są następujące: “Jak znaleźć taką szkołę i za nią zapłacić? a następnie “Jak znaleźć pracę w zawodzie?”. W następnym podpunkcie podjęto próby znalezienia rozwiązań opisanych problemów.

4. Generowanie pomysłów

1. **Stypendia** dla osób podejmujących studia policealne
2. **Wymiany studenckie** typu Erasmus pomiędzy krajami Afrykańskimi
3. **Sponsorowane praktyki** w firmach rozwijających się w Afryce
4. **Program edukacyjny**, w ramach którego osoby rekrutujące z różnych rozwijających się branż odwiedzają szkoły podstawowe i średnie, aby informować młodzież o możliwościach szkoły zawodowej i ścieżkach kariery
5. **Aplikacja mobilna** dedykowana dla rynku afrykańskiego umożliwiająca spotkanie się dwóch stron: pracownika (o określonych kompetencjach) szukającego pracy i pracodawcy oferującego zatrudnienie. Pomimo niskiego poziomu życia w większości obszarów kontynentu wielu z jego mieszkańców ma własnego smartfona i dostęp do sieci telekomunikacyjnej i Internetu. Aplikacja miałaby charakter platformy rekrutacyjnej do najmowania pracowników do wykonania określonej pracy lub na stałe. Pracownik tworzyłby swój profil uzupełniając go o lokalizację, uzyskane wykształcenie, doświadczenie zawodowe, oczekiwania finansowe, a pracodawca oferty pracy.
6. Utworzenie małych **klastrów branżowych** np. szwalni, stolarni, piekarni etc. mających na celu wytwarzanie produktów i usług oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. Klastry łączyłyby w sobie część produkcyjną oraz edukacyjną. Koncentrowałyby spółki i pracowników o określonych kompetencjach i dawałyby im przewagę konkurencyjną na rynku afrykańskim.
7. Program **międzypokoleniowej wymiany wiedzy** – projekt, w którym doświadczeni rzemieślnicy/pracownicy w dojrzałych przedsiębiorstwach/klastrach biorą pod skrzydła młodego “czeladnika” i przekazują mu wiedzę. Określona część godzin pracy płatna w 100% miałaby być przeznaczona na uczenie zawodu osobą młodą.
8. Tworzenie “**centrów szkoleniowych**” i **szkół zawodowych** w branżach potrzebnych w XXI wieku nazwanych na przykład kampusami nauki. Proponowane branże nauki dostosowane do naturalnych predyspozycji rejonów to np.: energia odnawialna,

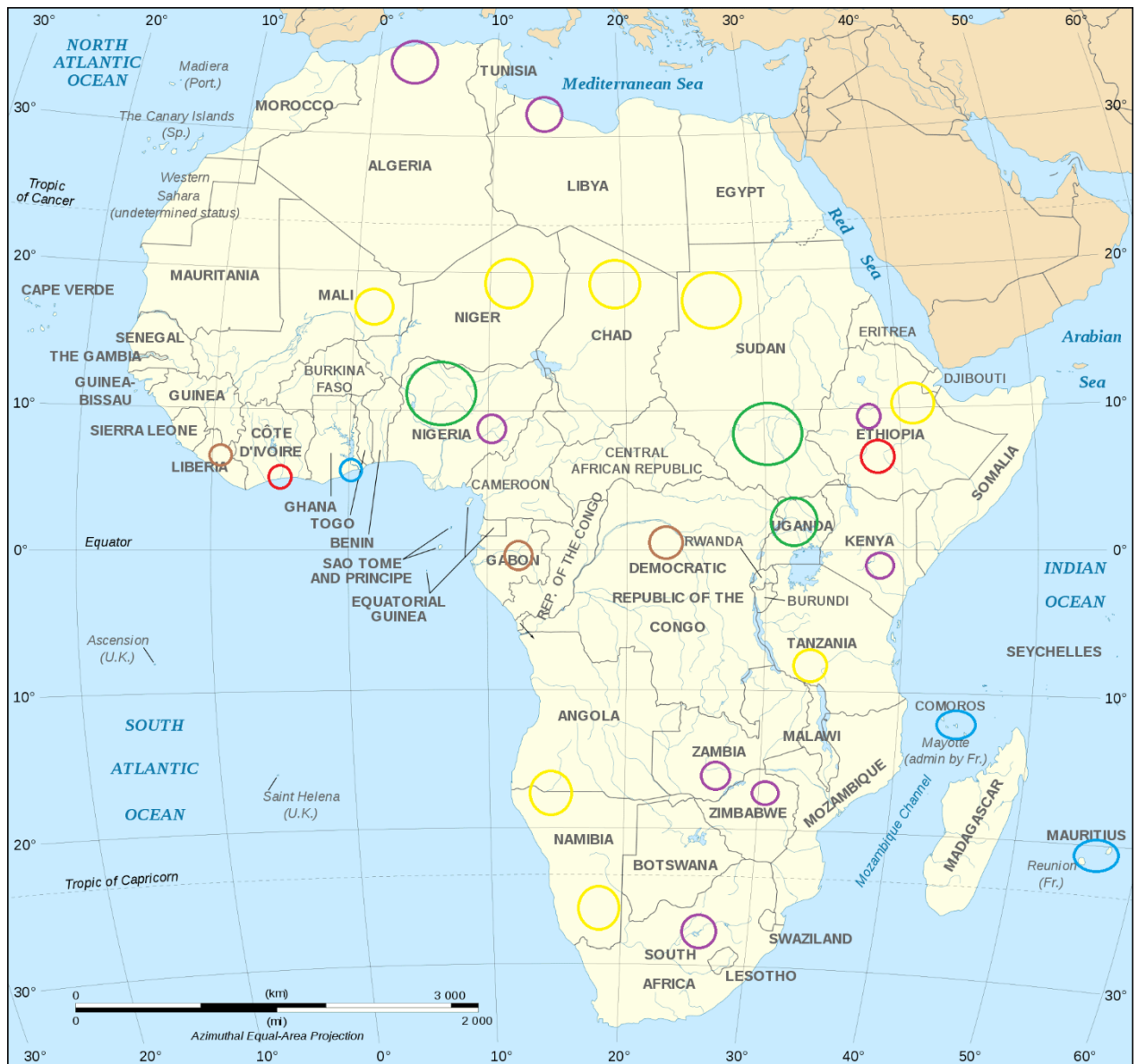
postępowanie z elektrośmieciami, urządzenie elektryczne, medycyna, irygacja, agrokultura, materiałoznawstwo.

9. Rozpowszechnienie i zwiększenie dostępności **kredytów studenckich** – student może zacząć edukację po preferencyjnej cenie uzyskując kredyt na czesne uczelniane, który spłacał będzie w pierwszych latach pracy zawodowej.
10. Obowiązek (nałożony przez ustawodawcę) **tworzenia miejsc praktyk/staży** przez instytucje państwowe i zarejestrowane przedsiębiorstwa. Każda działająca organizacja miałaby udostępnić praktyki na okres np. 1 roku symbolicznie płatne dla młodej osoby po liceum/szkole zawodowej/studiach w minimalnej liczbie proporcjonalnej do ilości zatrudnionych osób.
11. Stworzenie zespołu tanich **internatów i akademików** dla młodzieży uczącej się z jasno określonymi zasadami użytkowania i systemem monitoringu w celu zapewnienia czystości i bezpieczeństwa. Mogłyby się w nich również odbywać wydarzenia rozwijające ich użytkowników np. weekendowe warsztaty z zarządzania czasem, leadershipu, efektywnej nauki, kształtowania charakteru, rękodzieła etc. Akademiki takie mogłyby być również miejscem współpracy międzynarodowej, do których mogliby przyjeżdżać studenci/wolontariusze/profesjonaliści z innych państw i kontynentów w celu prowadzenia właśnie dodatkowych zajęć doszkalających.

5. Prototypowanie

Do realizowania założenia kontynuacji edukacji i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców Afryki wybrano punkt numer 6, który polega na zakładaniu klastrów branżowych. Zgodnie z tym pomysłem środki finansowe zostaną przekazane na utworzenie klastrów przemysłowych, które realizowałyby dwa główne założenia: po pierwsze stanowiłyby centrum produkcji towarów lub usług właściwych dla naturalnych predyspozycji danego regionu, po drugie stanowiłyby centra edukacyjne, w których działałyby ośrodki doszkalające przyszłych i już zatrudnionych pracowników.

Przykładowa propozycja klastrów branżowych właściwa dla naturalnych zasobów, którymi dysponuje kontynent afrykański została przedstawiona na poniższej mapie.

Legenda	
Czerwony	Ośrodki krawieckie, w tym materiałoznawstwo, tkalnie, szwalnie
Niebieski	Centra gospodarki morskiej, z uwzględnieniem zrównoważonego rybołówstwa
Brazowy	Ośrodki gospodarki leśnej: pozyskiwanie i przetwarzanie produktów z drewna, stolarstwo, meblarstwo
Zielony	Ośrodki agro-kulturalne, rozwój rolnictwa i hodowli
Żółty	Ośrodki energetyczne, w tym inwestycje w energię odnawialną (farmy słoneczne)
Fioletowy	Ośrodki przemysłu chemicznego

Czy prototyp odpowiada na potrzeby odbiorców? Już w jednym klasterze duża grupa osób znalazłaby zatrudnienie i podniosłaby swoje kompetencje. Persona opisana w drugim rozdziale mogłaby rozpocząć kształcenie w ośrodku nauki w klasterze, gdzie nauczyłaby się niezbędnych rzeczy w danej dziedzinie, a następnie mogłaby zacząć wykorzystywać teoretyczną wiedzę w pracy. Pomysł ten odpowiada na zidentyfikowane problemy – stwarza możliwość kontynuacji edukacji i zapewnia miejsca pracy. Dodatkowo, gospodarka afrykańska zostałaby wzmocniona lokalnymi inicjatywami, a jej przewaga konkurencyjna poprawiłaby się.

Zebrane **opinie** pozwoliły na wyłonienie kilku dodatkowych wyzwań. Nawet pomimo istnienia dobrze zorganizowanych klastrów, wciąż istniałby problem komunikacji między nimi z powodu słabej jakości infrastruktury drogowej i kolejowej. Utrudniałoby to handel międzypaństwowy oraz dojazd zainteresowanym beneficjentom. Docelowo, aby efekty działalności klastrów były zauważalne, powinny być one znacznie gęściej rozmieszczone.

Ewentualna **modyfikacja** może dotyczyć zwiększenia dostępności usługi edukacyjnej dla osób, dla których istniałaby bariera finansowa. Wówczas formą “zapłaty” za godziny kursów i szkoleń mogłaby być godzina pracy w klasterze realizowane równoległe do programu kształcenia.